

ԴԱՏ ԵՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԴՐ. Ո. ԱՍՍՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻՐ

1909

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆԿԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հաշիվի գրք. Գրքագրի

ԴԱՏ ԵՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

թ. ա. 6243

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐ. Ե. ԱՍՏՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻԲ

1909

11/ 5 5

62430/141

ՎԱՀԱՆ ԳԱՀ. ԺԱՄԱԿՈՇԵԱՆ

Ազնիւ Ընթերցողք ,

Ինչպէս որ նախորդ գրուելովս մի հօտ եւ մի հո-
վի ին շուր համառօտիւ մը պատկերացուցած էի, նոյն-
պէս ալ այս նոր գրուելովս համայնագուարդ դասիս
որպիսութեանը շուր դարձեալ համառօտիւ մը պատ-
կերացնելու ստիպուեցայ. սոյն աշխատասիրութիւնովս
մասնաւորապէս իմին ամենակարեւոր եւ աշխարհաշէն
դասս Կեդրոնական Վարչութեան Պատկառելի Խառն
Ժողովին ներկայացնելով եւ յատկապէս բնուն քախան-
ձանօք Ժողովին խորին ուշադրութիւնը հրաւիրելով՝
մանրամասնաբար քննութիւններով Ժողովին որոշումը
եւ վճիռը պահանջելու պարտաւորուեցայ. ուստի սոյն
յառաջաբանովս եւ յայտարարութիւնովս բոլոր ողջամիտ
եւ նմարաստեք ընթերցողները կը հրաւիրեմ որպէս զի
անոնք ալ իրենց կարգին մեր կարեւոր դասին յաջողու-
թեանը համար մասնաւորաբար ջերմապէս Աստուծոյ
աղօթող լինին, որպէս զի Բարձրեալն Աստուած իրեն
խօսմանը համեմատ արդարութիւնը ծաղկեցունելու ու
նմարտութիւնը փայլեցունելու բարեհաճի, ահաւասիկ
սոյն պատշօնական հրաւերովս պարտաւորութիւնս կրկ-
նապէս կատարած կը լինիմ :

Մնամ հիմաւորց մտնջեմաւոր զոհ

Եւ կենդանի նահատակ

Վ.Ա.ՀԱՆ Գ.Ա.Հ. Ժ.Ա.ՄԱԿՈՉԵԱՆ

Զմեկածակցի

Ս. Փրկիչ Ազգ. Հիւանդանոց

24 յուլիս 1909

Ազնիւ Ընթերցողք,

Սոյն փոքրիկ աշխատասիրութեան զգալիութեանը ամբողջ ծախքը Կասմացի Գարակիւզէիան Պարոն Պաղ-
սասարը ինքնաբերաբար նուիրեաց, իբր ի յիշատակ իւր
հանգուցեալ հօրը Պարոն Ղազարի հոգւոյն, ուստի յա-
կապէս ի սրտէ ջերմապէս կը բարեմաղթեմ որպէս զի
Տէր Յիսուս Քրիստոս Աստուած վերոյիշեալ Պարոն Պաղ-
սասարին բոլոր ննջեցեալներուն եւ նա մանաւանդ իւր
հանգուցեալ հօրը Պարոն Ղազարին մարդկօրէն սխալ-
մունքներուն ներում եւ բողոքիւն շնորհելով՝ խաչին
լուսոյն, Գաբրիէիան փողոյն, լուսեղէն առաքաւսին,
անմասոյց խորանին, երանաւէս ձայնին, Աստուծային
սեւոյն եւ անբառաւ պսակին արժանացունէ եւ իւր
շնորհաբաշխ աշովը եւ փրկչական բազուկովը յիշեալ
Պարոնին բարի բաղձանքները պսակելով հանդերձ իւր
բոլոր կենդանի պարագաները պահեսցէ ի խաղաղու-
թեան ընդ երկայն աւուրս ամէն:

Մնամ աղօթաբար բարեպիտաց

Վ.Ա.ՀԱՆ ՔԱՀ. ԺԱՄԱԿՈԶԵԱՆ

Զմեկածակցի

Ս. Փրկիչ Ազգ. Հիւանդանոց

5 նոյեմբեր 1909

Մմենապատիւ Տ. Տ. Եղիշեկ Սրբազան Արքեպիսկոպոս
Դուրեան, բարեխնամ Պատրիարք Հայոց Թուրքիոյ, եւ
Նախագահ Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Պատ-
կառելի Խառն Ժողովոյ.

Եղկելիս հրամանաւն Հօր Աստուծոյ ամենակալին
և շնորհիւ Սրբոյ Հոգւոյն և հաճութեամբ Որդւոյն Մի-
ստիս ամենակարեւոր դատիս որպիսութիւնը յարմա-
րաւոր առաւինելով Ձեր Պատկառելի Ժողովին ծանու-
ցանելու պարտաւորուած եմ: Ուստի թախանձագին կը
խնդրեմ որպէս զի միաբանութեամբ բարի խնդիրս նը-
կատողութեան առնելով՝ համայնազուարթ դատս տես-
նելով՝ Ձեր որոշումը կամ վճիռը պաշտօնապէս յայտա-
բարելու բարեհաճիք: Ամենքնիդ ալ քաջ գիտէք որ
մեր Փրկիչը իրեն կենսատու վարդապետութիւնները
միշտ յարմարաւոր առաւինելով կը բացատրէր և այս
պատճառաւ մէկ պարագային մէջ կըսէր թէ «ուսմ նմա-
նեցուցուող զարգայութիւնն Աստուծոյ կամ որով առա-
կաւ առաւինեցուք զնա»: այսպէս ալ ես իմին աշխար-
հաշէն դատիս որպիսութիւնը յարմարաւոր առաւինելով
Ձեր Պատկ. Ժողովին ծանուցանելու պարտաւորուած
եմ, ուստի կրկին և կրկին կը խնդրեմ և կաղաչեմ որպէս
զի սոյն աշխատասիրութիւնս կամ տեղեկագիրս նկա-
տողութեան առնելով զարժանն տնօրինելու բարեհաճիք.
յարմարաւոր առաւին լսեցէք Հարգ և Եղբարք իմ բազ-
մաթիւ:

սը հազար ոսկինոց թանկագին աղամանդ համրիչ մը, նոյնպէս թանկագին աղամանդներով զարդարուած ոսկի ժամացոյց մը և մատանի մը, ծածկաբար զրկեց Մովսէս դեսպանին և հրաման րբաւ որ իրեն զրկած մատանին մատը դնելով՝ ժամացոյցը ձիւտը կախելով և այն թանկագին համրիչը ձեռքը առնելով ժամանակ մը սրճաբանները պտոյտ ընէ, և այն ալ իրեն թագաւորին հրամանը կատարեց. մի քանի օր վերջը ցեղապետին արբանեակները դեսպանին գործածած թանկագին համրիչը, մատանին և ժամացոյցը տեսնելով՝ իրենց տիրոջը ծածուկ իմացուցին, այն ալ խորհուրդ տուաւ անոնց որպէս զի այն մարդը յետապնդելով՝ անոր տունը ուր տեղ ըլլալը հասկընան, անոնք ալ յետապնդելով՝ հասկցան վերջապէս, ցեղապետին հրամանովը տասը հաւ աւաղակներ զինեալ, գիշեր մը յանկարծ ծածուկ դեսպանին տունը մտնելով՝ զինքը կապեցին և բոլոր ունեցածները կողոպտեցին առին տարին ցեղապետին յանձնեցին, մէկ երկու օր յետոյ ծածուկ դեսպանը՝ կառավարութեան բողոքեց թէ՛ ցեղապետին ծառաները գիշերով տունս կոխեցին, զիս կապեցին և բոլոր ունեցածներս առին տարին, կառավարութիւնը թէպէտեւ արդարադատ երեւնալու համար աւագակներէն մէկ երկու հատը ձերբակալեց, բայց թոյլ դատավարութենէ մը յետոյ՝ անպարտ արձակեց, բայց ծածուկ դեսպանը իրեն թագաւորին նոր հրաման մը ստանալով՝ իրեն դատավարութիւնը ուրիշ նահանգ մը փոխադրեց, հոն ալ արդար դատատան չըրին, որովհետեւ դատաւորները ամենքն ալ անիրաւ էին. արդարութիւնը չէին յարգեր: Վերջապէս ծածուկ դեսպանը իրեն դատավարութիւնը վեց եօթը նահանգներ փոխադրեց, բայց իրեն դատը չը շահեցաւ, այսուհետեւ արդարապէս թագաւորը գործի ձեռնարկեց:

Զօրապետ մը ղրկեց, կայսերական հրովարտակ մը տուաւ ձեռքը և պէտք եղածին չափ ալ զօրք, զօրապետը գնաց Մոսիս քաղաքը և յանկարծ պաշարեց ցեղապետին ասպարանքը և խուզարկութիւններ կատարելով՝ գողոնները գտաւ. ցեղապետը ձերբակալեց թագաւորին տարաւ, վերջը թագաւորը միւս բոլոր անիրաւ դատաւորներն ալ դատի ենթարկեց, թէ ցեղապետին և թէ բոլոր անիրաւ դատաւորներուն տուններին խուզարկուեցան և Նատ մը գրութիւններ մէջտեղ ելոյն, նոյն գրութիւնները անիրաւ դատաւորներուն յանցաւորը լլայնին հաստատեցին :

Վերջապէս արտասովոր արդարադատ ժողով մը կազմեց այն բարի թագաւորը, և մանրամասնաբար քնննութիւններ կատարել տուաւ, այն ատենը բոլոր անիրաւ դատաւորներն ալ խայտառակ եղան. այսպէսով արդարութիւնը ծաղկեցաւ ու ճշմարտութիւնը փայլեցաւ :

Այսուամենայնիւ ըսել կուզեմ թէ՛ քանի որ հողե-
ղէն թագաւոր մը այսպիսի ծածուկ և խորունկ տնօրի-
նութիւնով մը անիրաւները խայտառակելու կարող կը
լինի, հապա ամենակարող բարձրեալ Աստուածը որչա՛փ
եւս առաւել խելքէ մօքէ չանցած անքննելի տնօրինու-
թիւններով խայտառակ կրնէ անիրաւները :

Վերջապէս իմին ամենակարեւոր դատաւ և դատաւ-
վարութիւնս՝ այս յարմարաւոր առակիս կը նմանի, Դուք
կուզէք հաւատացէ՞ք՝ կուզէք մի հաւատաք, կը բաւէ
որ ես իմին դատաւ Զեղի ներկայացունելովս՝ իմին պար-
տաւորութիւնս կատարած կը լինիմ։ Յարութիւն Պատ-
րիարքէն մինչեւ ցայսօր վեց եօթը Պատրիարքներ և
Տեղապահներ նստած են Պատրիարքական աթոռը, ես
Աստուծոյ հրամանովր իմին դատաւ ամենուն այ ներկա-

յացուցած եմ, թէպետեւ ապարդիւն փնացած եմ՝ բայց յուսահատած չեմ, ընդհակառակը կատարելապէս և հաստատապէս համոզուած եմ թէ՛ անտարակոյս Աստուած ամենաբարին իրեն հզօր ձեռքերովը և իրեն բարձր բազուկներովը՝ իրեն խօստմանը համեմատ իմին դատտ տեսնելով արդարութիւնը պաշտպանելու և ճշմարտութիւնը ծաղկեցնելու պիտի բարեհաճի:

Բաջայոյս եմ թէ՛ հետեւեալ պատմութենէս բազմաթիւ տարիներէ ի վեր իմին կրած անօրինակ նախատինքներու, վիշտերու ու փառապանքներու աստիճանները հասկընալով՝ իմին դատապահանջ ըլլալս արդար նկատելով՝ ճշմարտասիրութեամբ դարձանն տընօրինելու պիտի բարեհաճիք:

Եղկելիս՝ 1885ին Երուսաղիմէն անբացատրելի վիշտերով Պոլիս վերադարձայ, ինծի եղած բոլոր զրկողութիւններուն վերաբերեալ բողոքներս միշտ Աստուծոյ կը մատուցանէի, և միւրթարութիւնս Աստուծոյ կը խընդրէի, ամենեւին մէկու մը չէի յայտնէր այն անտանելի և անբացատրելի վիշտերս, վեց եօթը ամիս բազմաթիւ յսկումներ կատարելէս յետոյ՝ Աստուծոյ շնորհիւր քիչ քիչ միւրթարութիւն գտնել սկսայ, օր մըն ալ Սամուէլ՝ մանուկին տեսած տեսիլքին նման օքանչելի տեսիլք մը տեսայ, նոյն տեսիլքը երեք անգամ կրկնուեցաւ և տարօրինակ հրամաններ տրուեցաւ, նաեւ խոստացուեցաւ որ քառասուն օրէն յետոյ նորէն ուրիշ հրաման մը պիտի տրուէր ինծի, այն օրերը ես բոլորովին փոխուած էի. նորոգուած ու լուսաւորուած էի, ինքզինքս խիստ երջանիկ կզգայի, վերջապէս իմին տեսած տեսիլքներուս կատարելապէս հաւատալով՝ ինծի եղած հրամանները անթերի կատարեցի, քառասուն օրէն վերջը ինծի եղած խօստմունքը կատարուեցաւ. նորէն զքանչելի տեսիլքով

ինծի հրաման եղաւ որպէս զի Մայր Եկեղեցւոյ անպիտոնէն հետեւեալ ծանուցումը ընեմ, ըրած ծանուցումս այս էր. եղբայրներ, բարձրեալն Աստուած իրեն հրամանը տեսիլքներով եղկելիս յայտնի ըրաւ. մի հօտ և մի հովիւին խորհուրդին վերաբերեալ մարգարէութիւնները կատարելու, աղգերը և ժողովուրդները մէկդմէկու հետ միացունելու պիտի բարեհաճի: Այս տեսիլքներս իսառն ժողովին ներկայութեանը պատմելու կը փափաքիմ. ուստի կը յորդորեմ զձեզ, որպէս զի եկեղեցին աւարտելէն յետոյ զիս իսառն ժողովին ներկայացունել տալու աշխատիք. որպէս զի պէտք եղածները ժողովին խօսելով՝ պարտականութիւնս կատարեմ: Ահաւասիկ այս էր Մայր Եկեղեցւոյ ամպիոնէն ըրած ծանուցումս. այն ատենը յարմար ժամանակ մը գտնելով Աստուծոյ շնորհիւր աղղու կերպով այս հրաւէտս Մայր Եկեղեցւոյ ամպիոնէն ժողովուրդին ուղղեցի. Աստուած ամենաբարին յատկապէս այս հրապարակային ծանուցումը այն ատենը ընել տուաւ, որպէս զի ապագային համար հաստատ վկայութիւն մը եղած լինի. ինչու որ իմին ըրած ծանուցումս այն ատենին թերթերուն մէջ գրուեցան, թէպետեւ սխալ գրուեցան ճիշդ իմին ըսածիս պէս չգրուեցան՝ բայց կը բաւէ որ արձանագրուեցան. թէպետեւ ժամասացութիւնը բնաւ չխանգարուեցաւ, բայց նոյն միջոցին ուրիշ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ. տեղի ունեցած միջադէպը այս էր. Երուսաղէմի վանքին նկատմամբ ամենեւին բան մը չպիտի խօսէի, սակայն իմին ծանուցումէս առաջ հրամանագիր մը կարդացին, թէ Երուսաղէմի վանքին պարտքը որ 50 հազար օսկի եղած է, զինուորական տուրքին վրայ բարդուեցաւ. ևլն. ևլն. ես ալ անձնական և պաշտօնական ծանուցումէս յետոյ ըսի թէ իրաւունք չէ որ այդ պարտքը զինուորական

տուրքին վրայ բարդուի. և ըսածս ալ շատ ճշմարիտ խօսք մըն էր, այսօր խելահաս եղողները արդէն գիտեն թէ այն բարդումը որչափ մեծ փնասներ պատճառեց մեր ազգին. թէպետեւ երեք տարի երեքական դանկան առնուեցաւ աղգէն, բայց երեք տարիէն վերջը երեք դանկանը տասը դանկան ըրին, որ մինչեւ ցայսօր զինուորական տուրքին վրայ բարդուած մնաց, և այս բանին նախապատճառը սոյն երեք դանկանին բարդումը եղաւ, այժմ դառնանք մենք մեր խնդրոյն: Ծանուցումէս յետոյ զիս Պատրիարքարան տարին՝ բայց պաշտօնական քննութիւն մը չկատարեցին, որովհետեւ Երուսաղէմի վանքին պարտուցը նկատմամբ Պատրիարքարանին մէջ ալ բարձրաձայն խօսեցայ. թէ պարտքը անիրաւութիւնով ու շռայլութիւնով առաջ եկած է, եթէ առանց քննելու պարտքը վճարուի, մի քանի տարիէն նորէն պարտքը պիտի գոյանայ. և ըսածիս պէս ալ եղաւ, այսօր վանքը դարձեալ նոյն վիճակին հասած է, վերջապէս Յարութիւն Պատրիարքը այս խօսքերս լսած ըլլալուն առթիւ՝ թիւրիմացութիւնով զիս դաւաճան մը նկատելով՝ խիստ շատ բարկացած էր մինչեւ իսկ երեսու տեսնել չուզելով՝ զիս Հիւանդանոցը զրկել տուաւ և յիմարանոցին մէջ զիս բանտարկել տալով անոռնս յիմար հռչակել տուաւ: Ահաւասիկ այստեղէն սկսաւ իմ չարչարանքներս, և էլ համբաւս այս ի Հրէից մինչեւ ցայսօր, գրուածին նման եղաւ. բայց ես շատ մը բողոքագիրներ գրեցի այն ատենը և Պատրիարքարան զրկեցի. յիմար չըլլալս և իրաւունքի տէր ըլլալս արեւի նման յայտնի էր, սակայն այն ատենին անիրաւները մեծ ամբարշտութեամբ միշտ ճշմարտութիւնը սոսնակօք ընելէն չդադրեցան, մէկ երկու անգամ ալ Հիւանդանոցէն խոյս տալու յաջողեցայ, բայց

նոր խնդրագիրներ գրելով՝ նորէն անձամբ Պատրիարքարան տարի յանձնեցի. սակայն անոնք նորէն չխաղնելով՝ զիս յիմարանոցը զրկեցին և ստիպեցին թէ՛ պէտք է որ դուն քու դատաւարութենէդ հրաժարիս, որպէս զի քեզ արձակենք:

Վերջապէս այն ատենին դատաւարութիւնս տարի մը տեւեց, վերջը ես դատաւարութենէս հրաժարեցայ, զիս արձակեցին, հայրենիքս գացի, այժմ հոս ուրիշ կարեւոր պատմութիւն մը կայ Զեղի պիտի պատմեմ. որպէս զի խնդրոյս մասին քիչ մը աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն ունենաք, ուստի նորէն կը խնդրեմ, որպէս զի սոյն պատմութիւնս ալ լաւ ուշադրութեամբ կարդալու բարեհաճիք: Այն ատենը եղկելիս յիմարանոցը չորս ամիս մընալէս յետոյ այն ատենին անխիղճ տնօրէնը օր մը դրօսանք մը ընելու նպատակաւ, մի քանի հատ բժիշկներու հետ խորհրդակցելով՝ զիս քննելու պատրուակաւ կոչեցին. խօսեցնել տուին ու խօսքերս լսելով խնդացին, այն կեղծ ժողովին նախագահը այն ատենին տնօրէնը եղած էր, որ իրեն ծաղրական հարցումները ինծի ուղղելով՝ Պարօն Ղազարոս քեզ պիտի հարցաքննենք ըսաւ, նպատակդ ի՞նչ էր. անպիտէն ի՞նչ խօսեցար եւայլն եւայլն, ես ալ իրենց ըլլոր հարցումներուն առանց վարանելու՝ համարձակութեամբ մէկիկ մէկիկ պատասխանեցի և զիրենք պապանձեցուցի, յետոյ տնօրէնը ըսաւ թէ՛ շատ աղէկ. դիցուկ թէ քուկին տեսած տեսիլքներդ ճիշդ են և ըրած յայտարարութիւններդ ալ ենթադրենք թէ ճշմարիտ են. Աստուած մի քանի տարիէն մի հօտ և մի հովիւր պիտի ընէ. թող ընէ, բայց դուն Երուսաղէմի վանքին պարտուցը նկատմամբ սխալ գաղափարներ յայտնած ես, և ըսած ես թէ պէտք է որ այն պարտքը զինուորական տուրքին վրայ

բարդուի, միթէ ազգին մէջը քեզնէ աւելի խելացի ու իմաստուն մարդ մը չկա՞ր. ինչո՞ւ մէկը այդպիսի դիտողութիւն մը չըրաւ. ու դուն այդ խօսքերովդ ժողովուրդին միտքերը գայթակղեցուցիր, միթէ իրաւունք ունէ՞իր այդպէս ընելու, պատասխանեցի թէ՛ այդ քու հարցմունքիդ պատասխանը վերջը պիտի տամ, նախ ես քեզի դատաւարութիւն մը պիտի ներկայացնեմ. ու դուն վճիռը պիտի տաս, վերջը ես ալ քու հարցմունքիդ պատասխանը սիրով պիտի տամ: Ըսածս թէպետեւ պարզ առակ մըն է. բայց դատաւարութեան մը ձեւովը ձեզի պիտի ներկայացունեմ. ուստի կը խնդրեմ որպէս զի լաւ ուշադրութեամբ ունկնդիր ըլլաք:

Տիեզերակալ ինքնակալ ամենահարուստ մեծ ու արդարասէր թագաւոր մը կար, որ խիստ շատ հոյակապ մեծ պալատ մը շինել տուած էր, և այն մեծ պալատին չորս կողմերը բազմաթիւ սենեակներ շինել տուած էր, և այն սենեակները յատկացուցած էր իրեն ծառաներուն ու աղախիններուն, և այն բոլոր սենեակներուն մէջ մէկ մէկ հատ մեղրի փեթակներ զետեղած էր, ամէն տարի նոյն փեթակներուն մեղուները առաւ մեղր կը շինէին, և այն մեղրերը թագաւորին ծառաները ու աղախինները կը վայելէին, այսպէս շատ մը տարիներ անցնելէն յետոյ՝ այն փեթակներուն ախտաւոր ու արդար մեղունները հետզհետէ մեռան և հետզհետէ դուրսէն կոյր ու ծոյլ մեղուններ մտնելով ու ելլելով փեթակներուն տիրապետեցին, այնպէս որ այդ կոյր մեղունները ոչ թէ միայն մեղր չէին արտադրէր՝ այլ և իրենց կուրութիւններովը շատ անգամներ նոյն սենեակներուն մէջ բնակող ծառաները ու աղախինները չարաչար խայթելով կը վիրաւորէին, և վերջապէս անոնցմէ. նամանաւանդ վերնայարկ կոչուած մեծ սենեակին մեղուները ևս ա-

ռաւել ըմբոստ ըլլալնուն՝ իրենց տգիտութիւնովը, անըզգուշութիւնովը և կուրութիւնովը իրենց փեթակներնին կոտորած էին, և նոյն սենեակին մէջ բնակող ծառաներուն ու աղախիններուն կստիպէին թէ՛ մեր կոտորած փեթակը շինեցէք ու վերանորոգեցէք, բայց նոյն սենեակը բնակող ծառաները ու աղախինները կը պատասխանէին թէ՛ այսչափ ժամանակ եղաւ դուք մեր բերանները չքաղցրացուցէք. բնաւ երբէք մեղր չշինեցիք ու մենք ձեզմէ արդիւնք մը չտեսանք, դուք ձեր անխոհեմութիւնովը ձեր փեթակը կոտորեցիք, այս առթիւ մենք զմեզ պարտաւոր չենք զգար ձեր կոտորած փեթակը վերաշինելու:

Ահաւասիկ այս է ձեզի ներկայացուցած դատս, այս դատին վճիռը դուք արձակեցէք և որոշումը դուք տուէք, թէ որ դուք այն ծառաներուն ու աղախիններուն տեղը ըլլայիք արդեօք նոյն կոտորած փեթակը կը վերաշինէիք:

Տնօրէնը նոյն միջոցին պապանծելով՝ վարանեցաւ ու հարցմունքիս պատասխան տալու չկարողացաւ, նոյն միջոցին ներկայ եղողներէն Նահապետեան Գարբիէլ էֆ. կոչուած բժիշկը չը հանդուրժելով ըսաւ թէ. թէ որ ճիշդը պիտի խօսինք, եթէ ես այն ծառաներուն ու աղախիններուն տեղը եղած ըլլայի՝ այն փեթակը չէի վերաշինէր, նախ փեթակը կը մաքրէի կոյր ու ծոյլ մեղունները դուրս կը հանէի, այնուհետեւ փեթակը շինելով արդար մեղուններով կը լեցունէի, ապրիս ըսի, ուրեմն ես իրաւունք ունիմ ըսածս նորէն կրկնելու. արդարութիւն չէ որ Երուսաղէմայ վանքին պարտքը զինւորական տուրքին վրայ բարդեն:

Յետոյ առակիս մեկնութիւնը գիտնալ ուզեցին. ես ալ այսպէս մեկնեցի: Ըսի թէ այն տիեզերակալ ու ինք-

նակալ թագաւորը Աստուած է, մեծ պալատը այս աշխարհս է, բազմաթիւ սենեակները այս աշխարհիս քաղաքներն են, ծառաները ու աղախինները քաղաքներն են, իսկ մեղրի բուն մէջը բնակող հաւատացեալներն են, իսկ մեղրի փեթակները՝ վանքերն են, կուրուծեամբ կամ անխուհեմութեամբ իրենց փեթակներնին կոտորող մեղուները՝ Երուսաղէմի վանքին միաբաններն են, որ շուայլութիւններով և անիրաւութիւններով ըրած պարտքերնին՝ արդարութեան հակառակ՝ ազգին վրայ բեռցուցին, այս բոլոր բացատրութիւններս ու խօսքերս լսելէ յետոյ, Հիւանդանոցի տնօրէնը առանց կարմրելու ու խպնելու՝ ըսաւ թէ. թէ որ քու Գրիստոսդ այս միջոցին գայ ու այդ խօսքերդ խօսի՝ այն ալ յիմարանոցը կը նետեն գիտացած եղիւր ըսաւ, ո՛չ այդպէս չէ պատասխանեցի, մարդը խօսքով կը կապեն ու անասունը սանցով, թէպէտեւ դուք զիս բռնութիւնով յիմարանոցը դրած էք, ու իբր յիմար զրպարտած էք, բայց տսիկայ քաջութիւն մը չէ, թէ որ Տէրը օր մը իմին դատ տեսնելու բարեհաճի՝ այն ատենը բոլոր անիրաւ հակառակորդներս ալ ամօթով պիտի լինին:

Ահաւասիկ այս էր պատմելիք կարեւոր պատմութիւնս, այս առակս խօսելէս վերջը՝ այն ատենը անոնք նորէն չխպնելով՝ դարձեալ զիս յիմարանոցը նետեցին: Վերջապէս տարի մը վերջը զիս արձակեցին, հայրենիքս գացի ու Աստուծոյ կամեցողութեամբը քահանայ ձեռնադրուեցայ:

Տարի ու կէս վերջը նորէն տեսիլքով Աստուծոյ պատգամ ստանալով՝ Ակնայ կողմերը գացի ու դիպուածով Ապուհեղ գիւղը հաստատուեցայ, այն գիւղին մէջ եղկելիս պատահածները առակով բացատրած եմ, Ծանոցում Մեծ Պահոց գրքոյկիս մէջը, նորէն կրկնելու հարկ չեմ տեսներ:

Այժմ Ձեզի հասկցընելիքս այս է թէ՛ ես մի հօտ և մի հովիւին վերաբերեալ քարոզութիւնները ըրած ըլլալու առթիւ՝ անիրաւներէն ամբաստանուելով՝ զրպարտուելով՝ ձերբակալուեցայ, տարի ու կէս բանտերը չարչարուեցայ, վերջը Պատրիարքարան ղրկուեցայ, այն տեղէն ալ Ազգային Հիւանդանոց ղրկուեցայ իբր հիւր, հաւաքով տասնը հինգ տարիէն աւելի եղաւ որ ես հոս կը չարչարուիմ, թէպէտեւ խնդրոյս նկատմամբ մերթնդ մերթ կրօնական ժողովներուն խնդրագիրներ ներկայացուցի, բայց ամէնքն ալ անլսելի մնացին: Մաղաքիա Պատրիարքին տուած խնդրագիրներէս ու ոտանաւորներէս նմոյշ մը սոյն գրքոյկիս մէջ պիտի գրեմ, որպէս զի տեսնէք և իմանաք, այս ալ գիտնալու էք որ իմին հակառակորդներս երեք տեսակներով զիս նախատեցին ու զրպարտեցին. ոմանք՝ աւաղակ, ոմանք՝ յիմար և ոմանք ալ իբր խռովարար զիս ամբաստանեցին, այսօր ամէնայնիւ ըսել կուզեմ թէ՛ այս ամբաստանութիւնները մեծաւ մասամբ Թագութիւններէ ու թիւրիմացութիւններէ առաջ եկած են:

Ուստի սոյն գրքոյկովս կը խնդրեմ Ձեզմէ որպէս զի ի սէր արդարութեան՝ արտաքոյ կարգի ժողով մը կազմել տաք և բոլոր գրութիւններս մանրամասնաբար անկեղծօրէն և անաշուտութեամբ քննել տաք, արդէն գիտէք որ գործի մը ճշմարտութիւնը մանրամասնաբար քննութիւններով կը հասկցուի. լիայոյս եմ թէ՛ երբ որ անկեղծ քննութիւններ կատարուին, ճշմարտութիւնը մերկապարանոց պիտի փայլի, և իմին անմեղութիւնս ու զրպարտիչներուս ստախօս ըլլալնին պիտի հաստատուի:

Բաշ գիտեմ որ՝ Աստուծոյ գործած բոլոր զքանչեւ լազործութիւններուն նկատմամբ Դուք ինձմէ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ ունիք, և գիտէք որ Աստ-

ուած չխաբուիր ու միայն շրթունքով եղած Աստուած-
պաշտութիւնը չընդունիր, նաեւ գիտէք որ մարդ մը ի-
րեն տեսած բարի տեսիլքները իրեն համակիրներուն ու
բարեկամներուն պատմելովը յանցաւոր չլինիր, տասնը
հինգ քսան տարիներէ ի վեր եկող դացող կեդրոնի կրօ-
նական ժողովները հակառակ կրկնակի դիմումներու՝
ինդիրս չքննեցին. ու ճշմարտութիւնը հասկնալ չուզե-
ցին, բարի վարդապետութիւններու առթիւ փոխանակ
զիս քաջալերելու ու վարձատրելու՝ ընդհակառակը նա-
խատեսցին ու հալածեցին, բայց զինչ ասացից լուսն եկն
աշխարհ և մարդիկ առաւել սիրեցին զեւաւար, մեր Փրը-
կիչը մէկ պարագային մէջ ըսաւ թէ՝ ի դատաստան եկի
աշխարհս այս. որք ոչն տեսանեն՝ տեսցին, և որք տե-
սանեն՝ կուրասցին, Դուք ալ գիտէք որ Յիսուս Փրը-
կիչը Հրէից քահանայապետներուն, դպիրներուն և փա-
րիսեցիներուն չարիք մը ըրած էր. միայն թէ անոնց
հոռի գործքերնին կը քննադատէր, այս պատճառաւ ա-
նոնց ամենուն ալ առհասարակ ատելի եղած էր, ու ա-
նոնց մէջերնին համակիր մը չունէր, որովհետեւ ինքը
չողոքորդութիւնը, կեղծաւորութիւնը, երեսպաշտու-
թիւնը ու քծնիլը ամէնեւին չէր սիրէր, միշտ անաչառ
կերպով արդարութիւնը և իրեն վարդապետութիւնները
կը քարոզէր:

Այսու ամենայնիւ ըսել կուզեմ թէ՝ ես ալ Յիսու-
սին ընթացքին հետեւելուս համար էր որ կրօնական ժո-
ղովներուն մէջ համակիր մը չունեցայ, զրեթէ ամէնքն
ալ առաւել կամ նուազ կերպով զիս յիմար նկատեցին,
բայց հոգ չէ. եթէ ոք կամիցի, իմաստուն լինիլ աշ-
խարհի աստ՝ յիմար լիցի, զի եղիցի իմաստուն գրուած է,
ի գիրս առաքելոց. բայց զինչ ասացից եթէ տանձտէրն
Բէհէզեփուղ կոչեցին որչափ առաւել զընտանիս նորա,

Քրիստոսի աշխարհք գալը ու քնալը երկու հազար տա-
րիկ կը մօտենայ, բայց անոր կենսատու Սուրբ Աւետա-
րանը անմիտ հրեաներուն համար տակաւին իբր քար
գայթակղութեան և հեթանոսներուն համար իբր արձան
յիմարութեան կը համարուի: Ինչպէս որ անոնք որ մը
իրենց սխալած ըլլալնին պիտի հասկնան՝ այսպէս ալ որ
մը չէ որ մը զիս հալածողները իրենց անիրաւ ըլլալնին
պիտի հասկընան:

Այս բոլոր խօսքերովս ըսել կուզեմ թէ ես կատա-
րելապէս համոզուած եմ և հաստատապէս վստահ եմ թէ՝
իմին բոլոր տեսիլքներս Յովսեփ գեղեցիկին և Սամուէլ
մանուկին տեսած տեսիլքներուն նման Աստուծոյ յայտ-
նուած են բոլոր գրութիւններս, տուրք Աստուածային
և պարգեւք երկնային գրութիւններ են, մարդկային ի-
մաստութեամբ գրուած գրութիւններ չեն, գերբնական
չնորհքներով գրուած գրութիւններ են, նաեւ համոզ-
ուած եմ թէ՝ անտարակոյս Աստուած ամենաբարին իրեն
հզոր ձեռքերովը և իրեն բարձր բաղուկներովը իրեն
խօսամանը համեմատ՝ որ մը չէ որ մը իմին դատա տե-
նելով՝ մի հօտ և մի հովիւրը ընելու պիտի բարեհաճի:

Ուստի կը հրաւիրեմ զՁեզ որպէս զի դուք ալ մին-
չեւ ցայսօր անիրաւութեամբ զիս հալածողներուն չը հե-
տեւիք, և ճշմարիտ գրութիւններս չմերժէք, որպէս զի
Դուք ալ ապագային արդարութեան հանդէպ պարտա-
ւոր չը մնաք:

Մնամ ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ և ամե-
նայետին պաշտօնեայ Յիսուսի Քրիստոսի
անձնուէր մշակ Հայաստանեայց Առաքե-
լական Սուրբ Եկեղեցւոյ, դատապահանջ
ՎԱՀԱՆ ԲԱՆ. ԺԱՄԱԿՈՉԵԱՆ ԶՄԵԿԱՍԿՅԻ

Հազար ինը հարիւր և ինը թիւին
Յուլիս ամսոյն և ճիշդ քսանը չորսին
Չայս գրեցի չնորհիւ Աստուածային
Սուրբ Փրկիչ Հիւանդանոցը Ազգային:

ԱՆՆԱՅ ԵԱՐԱՄԱՅ ՊԱԳԱՋԱԲ
ՏԵՐՄԱՆԱՐԸՍ ԵՕԼԼԱՋԱԲ
ՊԵՆԻ ԵԵՐՏԵՆ ԳԱՆՇԸՐԱՋԱԲ
ԷՍՐԻ ՍԻՁԷ ԱՆՆԱՏԱՋԱԲ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ
ԱՆՆԱՅ ԵԱՐԱՄԱՅ ՊԱԳԱՋԱԳ

Ա

Այլա՛ն միլէթլէրի սէվինտիրէճէք
Պիրի պիրի իլէ պիրլէշտիրէճէք
Էսկի կիտիլէրի տէկիշտիրէճէք
Միլլէթլէրէ պիր ԵՕԼ պէյան իտէճէք :

Լ

Լութֆէ Էտէճէք Այլա՛ն հէփ միլլէթլէրէ
Պիր Եէնի ԵՕԼ կէօստէրէճէք անլէրէ
Էֆէնտիլէր իման Էտին պիղլէրէ
Պէնզէթմէյին պիղի տիվանլէրէ :

Լ

Լաթիֆէ սանմայըն սիզ պու Էօղլէրի
Շաղ Էտէճէք Այլա՛ն հէփ միլլէթլէրի
Գալաըրաճագ հէփ Էսկի կիտիլէրի
Պիր Էտէճէք միլլէթլէրին ԵՕԼարի :

Ա

Այլահըն Էմիրլէրինի տիննէյին
Մէճլիսլիլէր պանա իման Էյլէյին
Ատալէթինիլի պէյեան Էյլէյին
Սիզ սիզի շաղըղա նայիլ Էյլէյին :

Հ

Հագ էմբինի պէտան էթմիշ պիզլերէ
 Պիզտէ հապէր վերիեօրուզ սիզլերէ
 Մէճլիսլիէր դուլագ վերին պիզլերէ
 Գուսուրլար պուլմայըն սիզ պու սէօզլերէ :

Ե

Եարատանն էմբինէ կիւճէնմէյին
 Պու ֆագիրի տիվանէ պէլլէյին
 Իրիճալարընը գապուլ էյլէյին
 Տէրթլերինէ կէօրէ տէրմանլար վերին :

Ա

Ալլահ իւրիւեամտա պանա սէօզ վերմիշ
 Միլլէթլերի պիր էտէճէկիմ տէմիշ
 Էմիրլերիմ տէստան եազասըն տէմիշ
 Մէճլիսլերէ իրօալ էտէսին տէմիշ :

Բ

Բահմ էտէճէք Ալլահ հէփ ինսանլարա
 Պիր եէնի եօլ կէօստէրէճէք օնլարա
 Հէր քիմլէր քի ինանըրլար պունլարա
 Չօգ շազլըգ վիրէճէք սօնրա օնլարա :

Ա

Ալլահըն սէօզլերի պէյեան էյլէտիմ
 Եօլսուզլարի եօլա տավէթ էյլէտիմ
 Հագսըզ ատամլարտան տէլլ տէնիլտիմ
 Թիւրլիւ Թիւրլիւ չօգ էզիեթլէր չէքտիմ :

Մ

Մէճլիսլերէ արզուհալլար կէօստէրտիմ
 Ատալէթճէ տավամ կէօրին տիլէտիմ
 Իրիճամը գապուլ էթտիրէմէտիմ
 Պու սէպէպտէն չօգ սըգընթըլար չէքտիմ :

Ա

Աօլա պանա պիր իմտատ էթմէտիլէր
 Ատալէթլերինի կէօստէրմէտիլէր
 Մէօզլերիմ իշիտիպ մայթապ էթտիլէր
 Քէնտիլերինի ըրէզիլ էթտիլէր :

Յ

Յիսուս քէնտի հիքմէթի կէօստէրէճէք
 Հագլը օլտուղումու իսպաթ էտէճէք
 Խասիմլերիմի ըրէզիլ էտէճէք
 Հագոըզ օլաուզլարը պէյեան էտէճէք :

Պ

Պէյեան էթտիմ սուչսուզլուղում պէն սիզէ
 Էֆէնտիլէր եարաըմը օլուն պիզէ
 Եէնի Յոֆանը աթմայըն տէնիզէ
 Սօնրա Ալլահ տավաճը օլուր սիզէ :

Ա

Ագըլա սըզըչմազ Ալլահըն իշի
 Պիր էտէճէք միլլէթլերին կիտիշի
 Պիզէ պէյեան էթտի պու կիզլի իշի
 Տէմէյին քի պունլար տիվանէ իշի :

Գ

Գարտաշարըմ եալարըրըմ սիզերէ
Գուսուրլար պուլմայըն սիզ պու սէօղերէ
Հագ շաղըգ վիրէճէք հէփ միլէթլերէ
Պիր եէնի եօլ կէօտէրէճէք անլերէ :

Ա

Ալլահ պէօյիւք միւճիւղաթ իլլէ յէճէք
Քէնտի հիքմէթլերինի կէօտէրէճէք
Պէնիմ սուչսուղուղում պէյեան էտէճէք
Խասիմլերիմ չօգ քրէդիլ էտէճէք :

Ճ

Ճեղալար վերէճէք Հագ եօլսուղարա
Պանա խասիմ օլան չօգ հագսուղարա
Սիզ մէյիլ վերմէյին վիժտանսուղարա
Ըրէֆիք օլմայըն իմանսուղարա :

Ա

Ալլահ էլի իլէ տալամ կէօրէճէք
Գասէվէթիմ շաղըղայ տէօնտէրէճէք
Հէփ քէնտի սէօղերի թէքմիլ էտէճէք
Միլլէթլերի հէփ պիր միլլէթ էտէճէք :

Ք

Քրիստոսա էօրիւնէկ օլաճաղըմ
Օնուն լութֆու իլէ շաղ օլաճաղըմ
Եօլսուղարը եօլա շաղըրաճաղըմ
Միլլէթլերէ շաղըգ տաղըտաճաղըմ :

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԵՐՄԱՆԱՐԸՄ ԵՕԼԼԱՍՃԱՔ

Տ

Տիւնէյին գարտաշար սիզ պու սէօղերի
Մագսուս տալէթ էտէյօրում սիզլերի
Թէքմիլ օգուեուն սիզ պու պէյիթլերի
Ֆիքրինիզտ պէլլէյին հէփ սէօղերի :

Է

Էմր էյլէտի եարատան Ալլահ պիզէ
Պիզտէ քիթապ եաղաղ կէօնտէրտիք սիզէ
Հագգն էմիրլերի պիլտիրտիք սիզէ
Ասլա գուսուր պուլմայըն պէնտէնիզէ :

Ր

Րահմ էյլէյին պու ֆաքիրին հալինէ
Հագտան գալէմ վերիմիշ տիր էլինէ
Պիրազ նաղար էտին պէյիթլերինէ
Կիւճէնմէյին ասլա թէմսիլլերինէ :

Մ

Միլլէթլեր պիրլէշիպ շաղ օլաճաղար
Քէնտի գըլըճլարընը գըրաճաղար
Պիրպիրինէ գարտաշ օլաճաղար
Հէփ եօլսուղուղլարը պըրագաճաղար :

Ա

Ալլահ քէնտի էմրի պանա պիլտիրմիշ
Իւրիւեամտա պանա թէնպիհլէր վերմիշ
Էմիրլերիմ տէստան եաղասըն տէմիշ
Մէճիլլէրէ կէօնտէրէսին սէօյլէմիշ :

Ն

Նոյ փէյղամպէր կիպի Հագգա ինանտըմ
 Հագգըն էմրի իւէ տէստանլար եազտըմ
 Վագըթ վագըթ մէճլիսլէրէ եօլլատըմ
 Գարտաչլարըմ իման էտին եալվարտըմ :

Լ

Լագին օնլար չօգ տօլլղոսուզ օլտուլար
 Տէրին ուլղուլարտան ուեանմատըլար
 Արղուհալլարըմա հիշ պագմատըլար
 Հէր վագըթ պէնի տիվանէ սանտըլար :

Ա

Ալլահն սէօղլէրի տիննէմէտիլէր
 Հէփ փարիսէցիլէրէ պէնզէտիլէր
 Ասլա պանա պիր ճէվապ վէրմէտիլէր
 Հագսըզ օլտուգլարը պէյեան էթտիլէր :

Ր

Րահմ էյլէմէտիլէր եարալարըմա
 Ղայեթթ փէք չօգ սէֆիլ ուշագլարըմա
 Ըրէֆիք օլտուլար տիւշմանլարըմա
 Հէր տէմ թաշ աթտըլար տէրթլի պաշըմա :

Ը

Ըրէզիլ էտէճէք Ալլահ օնլարը
 Պանա խասիմ օլան չօգ եօլտուլարը
 Չօգ սէվինտիրէճէք հէփ սատըզլարը
 Պէնիմ սէօղլէրիմէ ինանանլարը :

Մ

Մէրհամէթսիզլէր պէնի թաչլատըլար
 Եարատան Ալլահ ասի օլտուլար
 Ինսանլարտան տախի ութանմատըլար
 Հագսըզ եէրտէ պանա խասիմ օլտուլար :

Ե

Եօլտուլարը եօլա տավէթ էյլէտիմ
 Չօգ եագըշըզլը թէմսիլլէր սէօյլէտիմ
 Հագգըն էմիրլէրի պէյեան էյլէտիմ
 Պու սէպէպտէն չօգ սըզընթըլար չէքտիմ :

Օ

Օյեանմատըլար չօգ տէրին ուլղուտան
 Օսանմատըլար պանա խօր պագմագտան
 Եիւրիւտիւլէր չօգ գարանլըզ եօլլարտան
 Հիշ այրըլմատըլար իմանսուզլարտան :

Լ

Լաթիֆէ սանմայըն սիզ պու սէօղլէրի
 Ըրէզիլ էտէճէք Ալլահ օնլարի
 Մէյտանա չըգարաճագ ամէլլէրի
 Պէյեան էտէճէք չօգ քէօթիւլիւկլէրի :

Լ

Լա չիւփհէ հագ Ալլահ եարտըմ էտէճէք
 Քէնտի հիքմէթլէրինի կէօստէրէճէք
 Պէնիմ սուշսուզլուղուլմ պէյեան էտէճէք
 Եազտըզլարըմը գապուլ էթտիրէճէք :

Ա.

Ագըլըզլար Հագգա ինանմառլար
 Հագգըզ եէրտէ պանա խասիմ օլտուլար
 Զօգ եարալը պաշըմը թաշլատըլար
 Ինսանլարտան տախի ութանմառլար :

Ա.

Ժողովին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ

Ագըլըզլար պանա խասիմ օլտուլար
 Պէնի հիւքիւմէթէ խամազլատըլար
 Պէնիմ խամիմ տիվանէ չըգարտըլար
 Քէնտիլէրինէ գուեուլար գազտըլար :

Ճ

Ճանը կէօնիւլտէն Ալլահա կիւվէնաիմ
 Հիւքիւմէթէ արզուհալլար կէօնտէրտիմ
 Պէնիմ սուչսուզլուղում պէյեան էյլէտիմ
 Ատալէթճէ տավամ կէօրիւն տիլէտիմ :

Ա.

Արզուհալլարըմը ալըպ պագտըլար
 Պէնիմ սուչսուզլուղումու անլատըլար
 Պէնի չաղըրըպ սիւվալլար սօրտուլար
 Էն սօնոււտա պէրաթըմը եազտըլար :

Ք

Քապահաթըն պոււմաթըգ սէօյլէտիլէր
 Լաքին Փաթըրիկ իստէմիշ տէտիլէր
 Դապահաթսըզլըղըմ պէյեան էթտիլէր
 Փաթըրիկ խանէմիզէ կէօնտէրտիլէր :

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՊԵՆԻ ԵԵՐՏԵՆ ԳԱՆՏԵՐԱՃԱԳ

Պ

Պէնիմ խասիմլէրիմ պոււնու տուլտուլար
 Իթիլարալը արզուհալլար եազտըլար
 Փաթըրիկխանէմիզէ եօլլատըլար
 Թէքըրարէն պանա տուզագլար գուրտուլար :

Է

Էհլիմ ուշագլարըմ չօգ աղլատըլար
 Ահ ու ֆիղան իլէ սըզլատըլար
 Կէճէ կիւնտիւզ եօլլարըմա պագտըլար
 Տէրթլէրինէ տէրմանլար պոււմաթըլար :

Ն

Նիհայէթ պէն Լստանպօլայ եթիլշտիմ
 Փաթըրիկխանէմիզէ կէօնտէրիլտիմ
 Օրաճըգտա եարըմ սահաթ էյլէնտիմ
 Սօնրա Խաստէխանէեէ կէօնտէրիլտիմ :

Ի

Իւրիւեա կէօրէն կէլտի սէօյլէտիլէր
 Սէօլլէրիմ իշիտիպ չօգ զէվլէնտիլէր
 Պէնի շայեէթ փէք չօգ մայթապ էթտիլէր
 Տէլի տէյի տէֆտէրէ կէշիրտիլէր :

Ե

Եարամաղլար աօլա ութանմառլար
 Փափաղըգ ուրուպալարըմ սօյտուլար
 Իրիճալարըմա հիշ պագմաթըլար
 Կէօլլէրիմտէն գանլը եաշ ագտըրտըլար :

Է

Էմբի Հագգա իթաաթլըդ էյլէտիմ
Էգիեթթլէրէ թէհամմիւլ էյլէտիմ
Հագսըզլարը Եօլա տալէթ էյլէտիմ
Իրիճամը գապուլ էթտիրէմէտիմ :

Ր

Րահմ էթմէտիլէր չօդ Եարալարըմա
Պիչարէ ֆուգարէ ուշագլարըմա
Ասլա պագմատըլար Եագըրըզլարըմա
Կայեթ Եագըրըզլը տէստանլարըմա :

Տ

Տիննէյին փաշալար սիզ պու սէօղլէրի
Մուհագէմէյէ չաղըրըն պիզլէրի
Թէքտիր էտին ղայեթ չօդ հագսուզլարի
Ատալէթէ մուղայիր օլանլարի :

Է

Էֆէնտիլէր Ալլահ Եարալըմ էտէճէք
Պէնիմ սուչսուզլուղում պէյեան էտէճէք
Քէնտի հիքմէթլէրինի կէօտէրէճէք
Եարալարըմա մէհլէմլէր վէրէճէք :

Ն

Նէմքէօր վէ վիժտանսըզ փէք չօդ հագսըզլար
Հագսըզ Եէրտէ պանա խասիմ օլտուլար
Տէրթլի պաշըմ հէր վագթ թաշլատըլար
Ինսանլարտան տախի ութանմատըլար :

Գ

Գարտաշար Հագ միւճիւղաթլար իշլէմիշ
Եօլսուզլարը Եօլա տալէթ էյլէմիշ
Եօլա կէլէնլէրէ հէր տէմ աֆ էթմիշ
Եօլա կէլմէյէնլէրի թէքտիր էթմիշ :

Ա

Ալլահ չօդ Րահմ էյլէտի փարաւոնա
Մովսէս փէյղամպէրի կէօնտէրտի ծնա
Քէնտի էմիրլէրի պիլտիրտի ծնա
Հագին Փարաւոն կէլմէտի իմանայ :

Լ

Լանէթլի Փարաւոն չօդ քիպիրլէնտի
Ատալէթի ասլա գապուլ էթմէտի
Ալլահըն էմիրլէրի տիննէմէտի
Քէնտիսինի գազէպէ նայիլ էթտի :

Տ

Տինսիզ Փարաւոն տէնիզտէ պօղուլտու
Ամէլինէ կէօրէ պէլասի պուլտու
Հագին Մովսէս պէլալարտան գուրթուլտու
Հագ Ալլահն լութֆու իլէ շազ օլտու :

Ը

Ըրէզիլ էտէր Ալլահ Եօլսուզլարի
Վէ Եօլա կէլմէյէն չօդ հագսուզլարի
Սէօզ տիննէմէյէն հէփ իմանսուզլարի
Ատալէթէ մուղայիր օլանլարի :

Ր

Րահմ է յլէին էֆէնտիւէր պիղլէրէ
 Զօգ տէրթլէրիմ պէյան էթտիմ սիզլէրէ
 Սիզտէ մէճնուն սէօյլէմէյին պիղլէրէ
 Եօգսա Ալլահ զազէպ վէրիւր սիզլէրէ :

Ա.

Ալլահըն էմրինի գապուլ էյլէյին
 Պէնի հագսուզլարտան խէլաս էյլէյին
 Պէնիմ իւճիւրէթիմ պէյեան էյլէյին
 Սիզ սիզի շազլըզա նայիլ էյլէյին :

Ճ

Ճէհէննէմիլի օլտուլար հէփ հագսուզլար
 Փարաւոն կիպի տինսիզ իմանսուզլար
 Փարիսեցիլէր կիպի վիթտանսուզլար
 Հէփպիսիտէ ճէհէննէմտէ տօլտուլար :

Ա.

Ալլահըն էվլատը թանըմատըլար
 Հէփ տինսիզլէր օնա խասիմ օլտուլար
 Լագին սօնրա չօգ ըրէզիլ օլտուլար
 Տէրթլէրինէ տէրմանլար պուլմատըլար :

Ք

Քրիստոս օնլարա նասիհատ վերտի
 Եօլտուլարի եօլա տավէթ էյլէտի
 Քէօթիւլիւկլէրինիզ թէրկ էտին տէտի
 Պու սէպէպտէն օնլարտան սէվիլմէտի :

ՄԱՍՆ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԷՄՐԻ ՍԻԶԷ ԱՆՆԱՏԱՃԱՔ

Է

Էֆէնտիմիզ Յիսուս էօլտիւ տիրիլտի
 Հէփ եազըլանլարը թէքմիլ էյլէտի
 Քըրք կիւն շակիրալէրի թալիմ էյլէտի
 Սօնրա թէքըրարէն սէմայէ չէքիլտի :

Մ

Մութլու պու սէօզլէրէ ինանանլարա
 Մուչսուզլարա եարտըմը օլանլարա
 Փազիլէթլիլէրի թանըեանլարա
 Ատալէթէ տիւշման օլմաեանլարա :

Ր

Րահմ էտէր Ալլահ ատալէթլիլէրէ
 Մուչսուզլարա եարտըմլար էտէնլէրէ
 Իմտատընը եէթիշտիրիւր անլէրէ
 Իման էտին գարտաշլար պու սէօզլէրէ :

Ի

Իման էտին Ալլահ եարտըմ էտէճէք
 Քէնտի հիքմէթինի պէյեան էտէճէք
 Հագսըզ խասիմլէրիմ թէքտիր էտէճէք
 Ատալէթլիլէրի սէվինտիրէճէք :

Ս

Ահիլէրէ չօգ իրիճալար է յլէտիմ
Հազգն էմիրլէրի պէ յեան է յլէտիմ
Ատալէթճէ տավամ կէօրիւն տիլէտիմ
Պէն քէնտի պօրճումու էտա է յլէտիմ :

Ի

Իման էտին պէնիմ եազտըզլարում
Ասլա խօր պագմայըն քիթապլարում
Հազ մէհլէմ վիրէճէք եարալարում
Գազէպ կէօնտէրէճէք տիւշմանլարում :

Զ

Զուլում էտէնլէր չօգ ութանաճագլար
Հէփպիսիտէ ըրէզիլ օլաճագլար
Գազէպլէնիպ կէօղլէրի աչաճագլար
Հազսըզ օլտուգլարը աննայաճագլար :

Է

Էֆէնտիլէր Ալլահ տավամ կէօրէճէք
Պէնիմ սուչսուղուղում իսպաթ էտէճէք
Խասիմլէրիմ չօգ ըրէզիլ էտէճէք
Հազսըզ օլտուգլարը պէ յեան էտէճէք :

Ա

Ալլահ Յովսէփի Մըսըրա կէօնտէրտի
Չօգ սէնլէր սըզընթըլար չէքտիրտի
Սօնրա իւրիւեասի թէքմիլ է յլէտի
Յովսէփի Մըսըրտա վէզիր է յլէտի :

Ն

Նասըլ քի Ալլահ Յովսէփի սէվտիրտի
Օնու Փարաւոնա իքինճի էթտի
Հազսըզ գարտաշլարը նատիմ էթտիրտի
Խըեանէթլիկլէրի պէ յեան է յլէտի :

Ն

Նիհաեթ պանատա եարտըմ էտէճէք
Էլի իլէ պէնիմ տավամ կէօրէճէք
Խասիմլէրիմէ գազէպ կէօնտէրէճէք
Հազսըզ օլտուգլարը պէ յեան էտէճէք :

Ա

Ազիլլէր չօգ նասահաթլար վերմիլլէր
Սէօյլէյէնէ պագմայըն սէօյլէփիլլէր
Սէօյլէթտիրէնէ պագըն սիզ տէմիլլէր
Պէօյլէ եագըղըգլը գարար վերմիլլէր :

Տ

Տարըմայըն փաշալար պու սէօղլէրէ
Պէն տավամը պէ յեան էթտիմ սիլլէրէ
Թէքրտր թէքրար եալվարըրըմ սիլլէրէ
Ատալէթճէ եարտըմ էտին պիլլէրէ :

Ա

Ալլահ հիքմէթինի պէ յեան էտէճէք
Տօղրուլուղա սահապէթլիք էտէճէք
Ատալէթլիլլէրի սէվլիւտիրէճէք
Մէրհամէթսիլլէրէ ճէղա վէրէճէք :

Ճ

Ճանը կէօնիւտէն Ալլահա կիւզէնտիմ
 Հէր տէմ օնուն եարարմընը տիլէտիմ
 Լուծֆու իլէ քիթապըմը պիթիտիմ
 Հազըր էթտիմ սիզէ իրսալ էյլէտիմ :

Ա

Ալլահըն սէօղլէրի սիզէ պիլտիտիմ
 Ատալէթճէ տալամ կէօրին տիլէտիմ
 Սուչսուղլուղում սիզէ պէյեան էյլէտիմ
 Պէօյլէճէ պօրճօւմու էտա էյլէտիմ :

Ք

Քրիստոս սիզլէրէ պէյեան էտէճէք
 Պէնիմ սուչսուղլուղում իսպաթ էտէճէք
 Ճիւմլէ միլլէթլէրի սէվինտիրէճէք
 Պիլիպիլի իլէ պիրլէշտիրէճէք :

Թարիքիմիզ պին տօգուզ եիւզ տօգուզտէ
 Օգոստոս ալընտա իքինճի կիւնտէ
 Վահան փափազ եազտը պիր փազար կիւնտէ
 Սուրբ Փըրկիչ տէնիլէն խաստէխանէտէ :

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆՔ ԼԸՍԵՑԷՔ

ԻՄ ԽԸՆԴԻՐԸՍ ՀԱՍԿՑԷՔ

ԻՄ ՎԱՐՁՔԸՍ ՎԸՃԸՌԵՑԷՔ

ԶԻՍ ԱՆՊԱՐՏ ԶԱՆԱԶԵՑԷՔ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆՔ ԼԸՍԵՑԷՔ

Ժ

Ժողովականք եղկելիս լրսեցէք
Խիստ շատ համարցակութեանս ներեցէք
Բոլոր գրութիւններս լաւ քննեցէք
Արդարութեան կընիքներով կընքեցէք :

Ո

Որոնք որ իմ գրքուկներէս բարկանան
Աստուծոյ շնորհքէն հեռու կը մընան
Բայց որոնք որ գրքուկներէս գոհ մընան
Ճշմարտութեան կը շիւղեն կը մօտենան :

Ղ

Ղեկավար Յիսուսը միշտ այսպէս կընէր
Ինքըզինքը առակներով կը յայտնէր
Խաւարասէրները կը յանդիմանէր
Ճշմարտութիւնը միշտ կը լուսաբանէր :

Ո

Որոնք որ Յիսուսին հակառակեցան
Ճշմարտութեան ճանապարհէն հեռացան
Խաւարասէր ըլլալով մոլորեցան
Կիրքով ու ատելութիւնով կուրացան :

Վ

Վերջապէս եղբայրներ կաղաչեմ ձեզի
Իմ խօսքերս լաւ հասկընաք որպէս զի
Նոր առակ մը պիտի պատմեմ ես ձեզի
Որպէս զի դուք պատասխան մը տաք մեզի :

Ա

Առակիս իմաստը աղէկ հասկըցէք
Բոլոր գրքուկներըս աչքէ անցուցէք
Ճշմարտութիւնը սիրով պաշտպանեցէք
Խաւարասէրները յանդիմանեցէք :

Կ

Կաղաչեմ եղբայրներ ներեցէք մեզի
Իմ խնդիրս հասկըցած չէք վասն զի
Այս պատճառաւ գիրք մը գրեցի ձեզի
Իմ վիշտերըս լաւ կը շըռէք որպէս զի :

Ա

Աղաչանքս մի մերժէք ընդունեցէք
Արդարութեան համար միաբանեցէք
Եղկելիս վիշտերը կը շուեցէք
Վիշտերուս համեմատ դեղ շնորհեցէք :

Ն

Նոյին նման հրաման ըստացած եմ
Սրտաշարժ հոգեւոր ողբեր գրած եմ
Պաշտօնական մարմիններու խաւրած եմ
Ուշադրութիւննին հրաւիրած եմ :

Ք

Քրիստոսի հրամանը յարդեցէք
Ճշմարտութիւնը յայտնապէս սիրեցէք
Ձեր որոշումները յայտարարեցէք
Ճշմարտասէր ըլլալնիդ հաստատեցէք :

Լ

Լատմնիք առակս այս է
Լոյսը սիրող մէկ սուրբ թագաւոր մը կար
Կուզէր ըլլալ բոլոր մարդոց օգտակար
Թագաւորը բնաւ չէր ըլլար տըկար
Սակայն համբերութիւններ ունէր երկար :

Ը

Ընդ ամենայն տեղիս կը թագաւորէր
Այն սուրբ թագաւորը շատ զօրաւոր էր
Անթիւ հազարներով զօրքերու տէր էր
Ճշմարտասէրները կը վարձատրէր :

Ս

Սուրբ թագաւորը մէկ քաղաք մը ունէր
Այն քաղաքին անունը գառնութիւն էր
Դառնութիւնէն դառն լուրեր շատ կ'առնէր
Սակայն բարի լուրեր բնաւ չէր առնէր :

Ե

Երբ թագաւորը այսպէս խօսեցաւ
Ես շատ չափազանց համբերեցի ըսաւ
Իրեն մէկ ծառային խօսելով ըսաւ
Դուն մէկ քահանայ մը ձեռնադրուեցի
Դառնութիւնը երթաւ քարոզեալ ըսաւ :

Յ

Յուշունեա գուն անոնց արդարութիւնը
Յայտնապէս քարոզեա ճշմարտութիւնը
Իմացունեա նաեւ այս յայտնութիւնը
Պիտի չափեմ ես անոնց բարութիւնը :

Է

Էակից որդիին պիտի հետեւիս
Անիրաւներէն շատ պիտի հալածուիս
Մեծամեծ վիշտերով պիտի չարչարուիս
Բայց փառաւորապէս պիտի փրկուիս :

Ք

Քահանայ ձեռացաւ այն ծառան գնաց
Ժամանակ մը այն քաղաքին մէջ մնաց
Քարոզելու սկըսաւ կամաց կամաց
Հետզհետէ բաւական յառաջ գնաց :

~~~~~

ԻՄ ԽՆԴԻՐԸՍ ՀԱՍԿՑԷՔ

Ի

Իրեն պարտաւորութիւնը կատարեց
Անխիղճները ուղղութեան հրաւիրեց
Յարմարաւոր առակներով յորդորեց
Իրեն բարձր պաշտօնը բացատրեց :

Մ

Մեծ անիրաւները շատ յանդիմանեց
Ճշմարտութիւնները միշտ լուսաբանեց
Իրեն բարի գաղափարները յայտնեց
Մոլորեալները շարունակ այպանեց :

Խ

Խաղաղութիւնը սիրեցէք քարոզեց
Ունկնդիրները ուղղութեան յորդորեց
Արդարութիւն գործելու հրաւիրեց
Պարտաւորութիւնները միշտ կատարեց :

Ը

Ընդունուեցաւ բոլոր բարեսէրներէն
Սրտով ճշմարտութիւնը սիրողներէն
Սակայն մերժուեցաւ անիրաւներէն
Կեղծաւոր մոլորեալ ամբարիշտներէն :

Ն

Նոյին նման արդարները միացան
Քահանային գործքերուն հետեւեցան
Անիրաւները շարունակ բարկացան
Քահանան ատելու միաբանեցան :

Դ

Դաւաճանները քահանան ատեցին
Անիրաւութիւնով թշնամանեցին
Հակառակութիւններով զրպարտեցին
Չարախօսութիւններով աքսորեցին :

Ի

Ինչ որ թագաւորը տնօրինած էր
Իր կամքը ծառային իմացուցած էր
Դուն չարչարանք պիտի կրես ըսած էր
Դատըդ ես պիտի տեսնեմ խոստացած էր :

Ր

Րաբունաբար գրքոյկներ հեղինակեց
Ողբերով անիրաւները առակեց
Քահանան գրածը հրատարակեց
Միշտ իրեն համակիրներուն ուղարկեց :

Ը

Ընդունեցէք զրեց իմ յորդորներս
Յարմարաւոր սրտաշարժ առակներս
Մի մերժէք վերնագիրներով ողբերս
Պարգեւ Աստուածային գրութիւններս :

Ս

Սակայն անխիղճները նորէն բարկացան
Անոր գրքոյկներուն խեթիւ նայեցան
Դարձեալ զրպարտելու միաբանեցան
Միշտ խեղճ քահանային վրայ բռնացան :

Հ

Հազուստը սքեմը վրայէն առին
Չարախօսութիւններով բանտը դրին
Քահանային անունը յիմար դրրին
Վերջը ինքըզինքնին խայտառակ ըրին :

Ա

Այսպէսով քահանան շատ չարչարուեցաւ
Շատ դառն վիշտերով չրջապատուեցաւ
Անտանելի նախատինքով լցուեցաւ
Բայց Աստուծոյ օգնութեամբը դիմացաւ :

Ս

Սգաւոր մնացին համակիրները
Քահանային խղճալի զաւակները
Թագաւորը յիշեց իր խոստմունքները
Քահանային ներշնչած պատգամները :

Կ

Կարող թագաւորը խիստ շատ համբերեց
Բայց վերջը անիրաւներուն չներեց
Զօրքերը դառնութեան քաղաքը խաւրեց
Անիրաւներուն տուններնին աւերեց :

Յ

Յաւալի քահանան բանտէն հանեցին
Անոր անմեղութիւնը փայլեցուցին
Թագաւորին հրամանը յայտնեցին
Անխիղճները խիստ շատ խայտառակեցին :

Է

Առակս լրացաւ

Էմմաուս գնացողները յիշեցէք
Եղկելիս կոչելով հարցաքննեցէք
Առակներուս մեկնութիւննին հասկըցէք
Արդարութիւնը սիրով պաշտպանեցէք :

Ք

Քրիստոսով ես պիտի ուրախանամ
Իմ բոլոր վիշտերէս պիտի մերկանամ
Մեծ ու սեւ վարագոյր մը պիտի բանամ
Մըշակ առանց ամօթոյ պիտի մնամ :

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԻՍ ՎԱՐՁՔԸՍ ՎԸՋԸՌԵՑԷՔ

Ի

Իմ դատըս Գրիստոս ինք պիտի տեսնէ
Ճշմարտութիւնը պիտի փայլեցունէ
Արդարութիւնը պիտի ծաղկեցունէ
Իմ սուգս ցնծութեան պիտի դարձունէ :

Մ

Մի հօտ և մի հովիւը քարոզեցի
Պարտաւորութիւններս կատարեցի
Յարմարաւոր ողբեր շարադրեցի
Պաշտօնական մարմիններու խաւրեցի :

Վ

Այսպիսի խօսքեր գրեցի

Վահան քահանային ձայնը լըսեցէք
Հրաւերը մի մերժէք ընդունեցէք
Անոր բոլոր խօսքերը լաւ հասկըցէք
Վըրկաներ ըլլալու պատրաստուեցէք :

Ա

Աստուածային հրամանը յարգեցէք
Եղկելիս կոչելով հարցաքննեցէք
Արդարասիրութեամբ իմ դատըս տեսէք
Ճշմարտասէրները ուրախացուցէք :

Բ

Բաբունապետ Յիսուս Գրիստոս տէրը
Ազգ մը պիտի ընէ բոլոր ազգերը
Եղկելիս յայտնեց հրամանները
Տեսիլքներով տուաւ իր պատուէրները :

Ձ

Ձանճրացան այս ճշմարիտ խօսքերէս
Յարմարաւոր սրտաշարժ առականքէս
Թունաւորութեան հակառակորդներէս
Կեղծաւոր սըտախօս զըրպարտիչներէս :

Ք

Ժողովին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ
Քրիստոսի գործքերուն հետեւեցայ
Չարչարանքներ կրելու ստիպուեցայ
Ճշմարտութեան համար միշտ նախատուեցայ
Անիրաւներէն մոլորեալ կոչուեցայ :

Ը

Ընդունեցէք այս ճշմարիտ խօսքերըս
Դատի ենթարկեցէք չարախօսներըս
Մի մերժէք այս խոնարհ աղաչանքներըս
Յարմարաւոր սրտաշարժ առականքերըս :

Ս

Սըտախօսները եղկելիս ատեցին
Չարախօսութիւններով զըպարտեցին
Ճշմարտութեան միշտ հակառակ գընացին
Արդարութիւնը երբէք չընդունեցին :

Վ

Վերջապէս անիրաւները միացան
 Ճշմարիտ խօսքերուս հակառակեցան
 Փարիսեցիներուն ճիշտ նմանեցան
 Խաւարը սիրելով լոյսէն հեռացան :

Ը

Ընդունեցէք խոնարհ աղաչանքներըս
 Պաշտպանեցէք արդար իրաւունքներըս
 Հանգիմանեցէք հակառակորդներըս
 Ըմբոստ անխիղճ տգէտ զրպարտիչներըս :

Ճ

Ճշմարտութեան հոգին չը ճանաչեցին
 Մաքուր ոսկին անպէտ երկաթ կարծեցին
 Բռնապետութիւննին շարունակեցին
 Անգիտութեամբ իրենց փոսեր փորեցին :

Ը

Ըմբոստները բարկութիւնով գործեցին
 Առաքինութիւնները նախատեցին
 Ճշմարտութիւնները միշտ սըքողեցին
 Մեծ վիշտերով եզկելիս չարչարեցին :

Ռ

Ռամիկները վերջը պիտի իմանան
 Փրկութեանըս վրայ պիտի զարմանան
 Անիրաւ ըլլալնին պիտի հասկընան
 Սըխալ ճանապարհէն ետ պիտի դառնան :

Ե

Եղկելիս Աստուած շնորհք պարգեւեց
 Բարի տեսիլքներով միշտ քաջալերեց
 Գու դատող ես պիտի տեսնեմ պատասիրեց
 Մեծամեծ խոստմունքներով մխիթարեց :

Ց

Ցաւերուս վրայ միշտ ցաւեր բարդեցին
 Տեսիլքներուս համար զիս նախատեցին
 Իբրեւ յանցաւոր մը դատապարտեցին
 Խիստ դառն վիշտերով չըջապատեցին :

Է

Էակից օրդիին վըստահացած եմ
 Անոր հրամանները քարոզած եմ
 Բոլոր յոյսըս անոր վրայ դրած եմ
 Չարչարանքներու յանձնառու եղած եմ :

Ք

Քրիստոս զիս պիտի ուրախացունէ
 Իրեն զօրութիւնը պիտի ցուցունէ
 Ճշմարտութիւնը պիտի փայլեցունէ
 Թշնամիներս պիտի խըպնեցունէ :

ՄԱՍՆ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԶԻՍ ԱՆՊԱՐՏ ՃԱՆԱԶԵՑԷՔ

Զ

Զոր օրինակ Աստուած այնպէս հաճած էր
Յովսէփը որոշած և ընտրած էր
Անոր ապագան ինք պատրաստած էր
Իր կամքը տեսիլքով անոր յայտնած էր։

Ի

Ինչպէս որ Յովսէփը ի զուր ատեցին
Եղբայրները զինքը թըշնամանեցին
Արդարութեան միշտ հակառակ գնացին
Վերջը անիրաւ ըլլալին զգացին։

Ս

Սուրբ Յովսէփը անոնց բան մը ըրած չէր
Միայն թէ իր տեսիլքները պատմած էր
Իրեն եղբայրները սիրտով սիրած էր
Անոնց միշտ համակերպութիւն յայտնած էր։

Ա

Անիրաւ եղբայրները շատ զայրացան
Սուրբ Յովսէփին տեսիլքներէն բարկացան
Զարութիւն գործելու միաբանեցան
Այն արդարը ըսպաննելու խորհեցան։

Ն

Նախանձութիւնով և կիրքով լեցուեցան
Խիստ շատ մեծ ատելութիւնով կուրացան
Խաւարը սիրելով լոյսէն հեռացան
Վերջը անիրաւ ըլլալին հասկըցան։

Պ

Պատանին Յովսէփը հորը ձգեցին
Վերջը իբրեւ գերի մը վաճառեցին
Հագուած ու լի արիւնով ներկեցին
Խեղճ Յակոբ նահապետին ուղարկեցին։

Ա

Այսպէս ալ անխիղճները զիս ատեցին
Իբր յիմար ըմբոստ մը զըրպարտեցին
Սակայն ինքզինքնին դատապարտեցին
Շատ անիրաւ ըլլալին հաստատեցին։

Բ

Բաբունապետ Յիսուս Քրիստոս Տէրը
Պիտի պատուհասէ անիրաւները
Սուրբ ճշմարտութիւնը հալածողները
Կեղծաւոր սըտախօս չարագործները։

Տ

Տէրը թէեւ շատ տարիներ համբերեց
Սուրբ Յովսէփը մեծ վիշտերով չարչարեց
Սակայն վերջը տեսիլքները կատարեց
Անոր արդարութիւնը փառաւորեց։

Ճ

Ճանաչեցէք իմին անպարտ ըլլալըս
Ամենեւին բնաւ յիմար չըլլալըս
Փոքր ի շատէ իմաստուն ըլլալըս
Նա մանաւանդ նոր Յովնան մը ըլլալըս :

Ա.

Աստուծոյ խօսքերը ես քարոզեցի
Հաւատացողները ուրախացուցի
Հակառակորդներըս միշտ յորդորեցի
Ողբերով ողջութեան հրաւիրեցի :

Ն

Նախանձութեամբ ատելութեամբ լեցուեցան
Յովսէփին եղբայրներուն նրմանեցան
Ձիս դատապարտելու միաբանեցան
Ճշմարտութեան ճանապարհէն հեռացան :

Ա.

Անիրաւ ըլլալին պիտի հասկընան
Պատժուելով աչքերնին պիտի բանան
Սըխալ ճանապարհէն ետ պիտի դառնան
Փըրկութեանըս գրօշը պիտի տեսնան :

Զ

Զարչարանքներուս պատճառը հարցուցէք
Անտանելի վիշտերս կըշռեցէք
Իմ արժանաւոր վարձքս որոշեցէք
Եւ որոշումներնիդ յայտարարեցէք :

Ե

Եակից որդւոյն խօսքերը գրեցի
Պաշտօնական մարմիններու խաւրեցի
Ուշադրութիւննին հրաւիրեցի
Այս պատճառաւ չարչարանքներ կրեցի :

Ց

Ցաւերըս վիշտերըս յայտնեցի Ձեզի
Իմ պարտքըս կատարած լինիմ որպէս զի
Պատասխան մը չնորհեցէք Դուք մեզի
Պատասխանի կըսպասեմ ես վասն զի :

Է

Էակից որդւոյն խօսքերը լըսեցէք
Ճշմարտութիւնը սիրով պաշտպանեցէք
Արդարութեան համար միաբանեցէք
Արդար դատաստաններնիդ հըռչակեցէք :

Ք

Քրիստոսի որոնք որ կը հաւատան
Արդարութեան պտուղներնին ցոյց կուտան
Որոնք որ լոկ անուամբ կը հաւատան
Ճշմարտութեան ճանապարհէն խոյս կուտան :

Հազար ինը հարիւր և ինը թուին
Յուլիս ամսուն և ճիշդ քըսանըվեցին
Զայս գրեցի շնորհիւ Աստուածային
Սուրբ Փրկիչ Հիւանդանոցը Ազգային :

Ազնիւ ընթերցողք,

Յետեւեալ նամակս եւ ոսանաւորս ուրբ տարի առաջ Օրմանեան Տ. Մաղափա Պատրիարքին ղրկած եմ, այն ալ այս նամակէս զայրանալով, առանց օրհնի եւ առանց դատաստանի, բարկութիւնով, անպայման ժամանակաւ զիս փիլոնագրկութեան դատապարտելով հիւանդանոցին մէջը բանտարկել տուաւ, որուն պատճառաւը վեց—եօթը տարիներ ընտանեօք հանդերձ անտանելի նեղութիւններով չարչարուեցայ, նախատուեցայ ու հալածուեցայ. բայց միշտ յոյսով ու հաւատով համբերեցիք քեզ անտարակոյս օր մը չէ օր մը, Աստուած ամենաբարեհիմարտութիւնը փայլեցունելու պիտի բարեհաճի, սրովհետեւ, ինչպէս որ Պետափրեա դահնապետք, իրեն անիրաւ ընտանիքին զրպարտութիւններուն հաւատալով անմեղ Յովսէփը բանտարկել տուաւ, այսպէս Օրմանեան Տ. Մաղափա պատրիարքը իմ զրպարտիչներու չարախօսութիւններուն անալով զիս առանց բնեղութեան բարկութիւնով դատապարտեց, բնաւ չխորհեցաւ քեզ բարկութիւն մարդոց զարդարութիւն Աստուծոյ ոչ գործէ. վերջապէս արդարութեան հակառակ անձիս դէմ գործուած անտանելի գրկողութիւններու առթիւ սոյն փոքր գրգոյկովս կեդրոնական վարչութեան Պատկառելի Խառն ժողովին դատ եւ դատաստան պահանջած եմ:

Մնամ հիմաւուրց մտնջեմաւոր զոհ

եւ կենդանի նահատակ

Վ.Ա.ՀԱՆ ԲԱՀ. ԵԱՄԱԿՈՉԵԱՆ

Զմեկածակցի

Ս. Փրկիչ Ազգ. Հիւանդանոց

Ամենապատիւ

Տ. Տ. Մաղաքեայ Արքեպիսկ. Օրմանեան
Պատրիարք համայն Թուրքիոյ և Նախագահ
Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան
Պատկառելի Կրօնական Ժողովոյ

Սրբազան Հայր,

Եղկելիս ուղղուած ձեր ազգարարագործին պարունակութեանը տեղեկացած եմ, որով կը հրամայէիք եղկելիս որպէս զի համակիրներուս հետ չթղթակցիմ, սակայն եղկելիս՝ հրամանաւն Հօր Աստուծոյ Ամենակալին և շնորհիւ սուրբոյ հոգւոյն և հաճութեամբ որդւոյն միածնին կը փութամ համարձակութեամբ խոստովանիլ թէ արդարեւ ես սղիզբէն ի վեր չառ մը հոգեւոր մխիթարութիւններ պարունակող գրութիւններ խաւած եմ համակիրներուս, բայց ոչ թէ անտեղի դիտումներ պարունակող գրութիւններ ղրկած եմ, ալ միշտ բոլորովին ճշմարտութիւններ պարունակող գրութիւններ, ժողով Աստուածային և պարգեւ երկնային գրութիւններ ղրկած եմ. ուստի առ այս կը պատասխանեմ թէ՛ պարտէ առաւել Աստուծոյ լսել քան զմարդկանց. առ այս անտարակոյս եմ թէ՛ երբոր Աստուածային յայտնութեամբ գրուած մեր այն բազմաթիւ ճշմարտութիւններ պարունակող գրութիւնները և տեսիլքները կատարուելու ըլլան, այն ատենը ոչ թէ միայն Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովները պիտի զարմանան, ալ և բոլոր ազգերն ալ զարմանալով պիտի ուրախանան. զոր օրինակ Յիսուս Փրկիչը մէկ պարագային մէջ իրեն ընդդիմախօսողներուն կը պատասխանէր թէ՛ Հայր իմ մինչեւ ցայժմ գործէ, և ես գործեմ. այսպէս ալ եղկելիս, խոնարհաբար Ձեր սրբազնութեանը կը պատասխանեմ թէ, քանի որ Աստուած ամենաբարեհիմարտ

իրեն հրամանները տեսիլքներով եղկելիս յայտնի կ'ընէ, ես ալ պարտաւորուած՝ իմ համակիրներուս կը ծանուցանեմ եղած յայտնութիւնները. բայց ոչ թէ անոնցմէ նիւթական ակնկալութիւն մը ունենալու նպատակաւ է որ կը գրեմ, այլ միայն զանոնք հոգեւորապէս մխիթարելու և քաջալերելու համար է: Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովները արդէն մեր խնդիրներուն փոքր ի շատէ տեղեկացած են. որովհետեւ եղկելիս, մերթ ընդ մերթ իմ գաղափարներս ու տեսիլքներս անոնց յայտնած եմ, բայց ցաւ է ինձ ըսել թէ տարիներէ ի վեր Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Կրօնական Ժողովները մեր ձայնը լսել չուզեցին և ճշմարտութիւնը ճանաչել չուզեցին: Բայց այնպիսի օրեր պիտի գան, որ պիտի ճանաչեն ճշմարտութիւնը, որովհետեւ Աստուած իրենց պիտի ճանաչեցունէ. այժմ, դեռ խօսքերուս թելը չկտրած՝ յարմարաւոր առակ մը պիտի պատմեմ, որպէս զի պարտաւորութիւնս լիովին կատարած ըլլամ և որպէս զի պատասխանատուութենէս բոլորովին զերծ փնամ:

Ժամանակաւ քաղաքի մը դատաւորները բոլորովին անիրաւ և անհաւատարիմ ըլլալով միշտ զեղծումներ կը գործէին. գրեթէ ոչ Աստուծոյ կը վախային և ոչ ալ մարդոցմէ կ'ամաչէին. այն երկրին թագաւորը, որ շատ հեռու քաղաք մը կը բնակէր, այն անիրաւներուն զեղծումները ստուգելու համար իրեն հաւատարիմ ծառաներուն մէկը, վաճառականի կերպարանքով նոյն քաղաքը զրկեց. վաճառականը քառասուն ուղտերու պատուական մեղր բեռնելով նոյն քաղաքը գնաց, և իբրեւ անծանօթ վաճառական մը սկսաւ իւր մեղրը վաճառել. բայց այն քաղաքին երեւելիները նոյն վաճառականին շուրջը հաւաքուելով, ամենքն ալ մէկ բերան ըսին թէ

«այս քուկին բեռները մեղր չեն, պարզ քացախ են, պէտք է որ երկու քաշը մէկ դահեկանի ծախես». յետոյ վաճառականը նոյն քաղաքի դատաւորներուն դիմեց, իրեն բեռներուն մեղր ըլլալը հաստատելու համար, բայց չը կարողացաւ, որովհետեւ դատաւորներն ալ ամէնքը մէկ բերան ըսին թէ՝ այս քուկին բերածներդ մեղր չեն, այլ պարզ քացախ են. յետոյ վաճառականը, նոյն քաղաքի հոգեւորականներուն դիմեց, իր բեռներուն մեղր ըլլալը հաստատելու համար, բայց չը կարողացաւ, որովհետեւ նոյն քաղաքին հոգեւորականներն ալ, ամէնքը մէկ բերան, ըրին թէ քուկին բերածներդ պարզ քացախ են, մեղր չեն: Վերջը վաճառական նոյն քաղաքին թէ հոգեւորականներու, թէ դատաւորներու և թէ երեւելիներու անունները գրեց և իրեն բեռները իբր պարզ քացախ՝ երկու քաշը մէկ դահեկանի ծախելով, իւր տեղը վերադարձաւ, և եղելութիւնները թաղաւորին պատմեց և թագաւորը իսկոյն հեռագիր տալով, այն անիրաւները իր ներկայութեանը հրաւիրեց և յապուկ դատաստանական մեծ ժողով մը կազմեց, թագաւորը այն ժողովին նախագահ եղաւ և իրեն հաւատարիմ վաճառականը նոյն ժողովին ատենապետը եղաւ, և երբոր անիրաւները նոյն ժողովին ներկայացան, ատենապետը քաշ մը մեղր այն ժողովին ատենը բերելով և այն անիրաւներուն ներկայացունելով հարցուց, այս մեղր է՞ թէ քացախ է, մեղր է ըսին. յետոյ ատենապետը ըսաւ թէ, ուրեմն ի՞նչ իրաւամբ իմ բերած բեռներս իբր պարզ քացախ երկու քաշը մէկ դահեկանի գնեցիք, այն ժամանակը այն անիրաւները ամէնքն ալ պապանծեցան և պատասխան տալու չը կարողացան. յետոյ թագաւորը այն անիրաւներուն ամենուն ալ արժանաւայել պատիժներ տնօրինեց: Ահաւասիկ իմ խնդիրս այս առակին ալ կը նմանի:

Այսու ամենայնիւ ըսել կուղեմ թէ իմ անիրաւ հակառակորդներս զիս իբր հիմար զրպարտեցին, տուրք աստուածային և պարգեւք երկնային գրութիւններս դատարկախօսութիւններ համարեցին, բայց Աստուած ամենաբարին երբոր իրեն հզօր ձեռքերովը և իրեն քարծր բազուկներովը իմ դատը տեսնալու բարեհաճի այն ատենը հակառակորդներս ամենքն ալ ամօթով պիտի մնան. ես սկիզբէն ի վեր միշտ Աստուծոյ հրամանները քարոզած եմ և այնպէս հաւատացած եմ թէ Աստուած Ամենաբարին ինչպէս որ իրեն Մովսէս ծառային հակառակող Փարաւոնը, որ ահագին թագաւոր մըն էր, իրեններով միասին կարմիր ծովուն մէջը ընկղմեց, այսպէս ալ իմ խնդրոյս նկատմամբ, բարի տեսիլքներուս և յայտարարութիւններուս առթիւ անիրաւութեամբ զիս հալածողները ու զրպարտողները օր մը չէ օր մը խայտառակութեան ծովուն մէջը պիտի ընկղմէ, վերջապէս եղկելիս՝ սոյն աղերսագրովս կրկին և կրկին կաղաչեմ որպէսզի բարի յայտարարութիւններուս համար զիս չդատապարտէք:

Մ'նամ ծառայ ծառայիցն Աստուծոյ և ամենայնտին
պաշտօնեայ Յիսուսի Քրիստոսի
Վ.Ա.Հ.Ա.Ն. ՔԱՀ. ԺԱՄԱԿՈՉԵԱՆ
Զմեկածակցի

Ս. Փրկիչ Ազգ. Հիւանդանոց
17 Սեպտեմբեր 1902

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ ԻՇԻՏԱԻՆ

Կ

Կրօնական ժողով պէնի տիյնէսին
Իրիճալարըմը գապուլ էյլէսին
Արղուհալլարըմա ճէվապլար վէրսին
Հագսըզ խասիմլէրիմ թէքտիր էյլէսին:

Ր

Րահմ էտէճէք Ալլահ հէփ ինսանլարա
Պիր եէնի եօլ կէօստէրէճէք օնլարա
Հէր քիմլէրքի ինանըլլար պունլարա
Զօգ շաղլըգ վէրէճէք սօնրա օնլարա:

Օ

Օգուեուն աննայըն պու պէյիթլէրի
Տիվանէէ պէնղէթմէյին պիղլէրի
Ալլահ պիր էտէճէք հէփ յիլլէթլէրի
Տէկիշտիրէճէք էսկի կիտիլլէրի:

Ն

Նասըլ քի չօգ տէֆա պէյեան էթմիշիմ
Մէճլիսլէրէ տէստանլար կէօստէրմիշիմ
Հագգըն էմիրլէրինի պիլտիրմիշիմ
Պէն քէնտի պօրճումու էտա էթմիշիմ:

Ա

Ալլահ իւրիւեամտա էմիրլէր վէրմիշ
Միլլէթլէրի պիր էտէճէկիմ տէմիշ
Սէօզլէրիմ տէոտան եազասըն սէօյլէմիշ
Րուհանի մէճլիսէ վէրէսին տէմիշ:

Կ

Կիւճէնմէյին գարտաշարըմ պիղլէրէ
 Ղաեէթ փէք չօգ եալվարըրըմ սիղլէրէ
 Եարտըմճը օլուն ֆաղիլէթ լիլէրէ
 Ատալէթի զայեէթ չօգ սէվէնլէրէ :

Ա

Ալլահ րահմ էտէճէք հէփ միլլէթլէրէ
 Պիր եէնի եօլ կէօստէրէճէք անլէրէ
 Հէր քիմլէր քի ինանըրլար պիղլէրէ
 Զօգ շաղըզ վէրէճէք սօնրա անլէրէ :

Ն

Նոյ փէյլամպէր կիպի Հագգա ինանտըմ
 Իւրիւեամտա Հագտան էմիրլէր ալտըմ
 Հագգըն լութֆու իլէ տէստանլար եազտըմ
 Պանա իման էտէնլէրէ եօլլատըմ :

Ժ

Ժողովականլար պէնի տիննէսինլէր
 Իրիճալարըմը գապուլ էթսինլէր
 Ատալէթճէ պէնիմ տալամ կէօրսինլէր
 Հագսըզ խասիմլէրիմ թէքտիր էթսինլէր :

Ո

Ույմասընլար զայեէթ չօգ եօլսուզլարա
 Հագսըզ եէրտէ պէնի թաշաեանլարա
 Ագըլըզ ֆէհիմսիզ վիթտանսըզլարա
 Տիգաթ էթսինլէր հէփ եազտըզըմլարա :

Ղ

Ղազարոս կիպի պէն շաղ օլաճաղըմ
 Էօլմիւշ վէ տիրիմիշ սայըլաճաղըմ
 Գասէվէթլէրիմտէն գուրթուլաճաղըմ
 Միլլէթլէրէ շաղըզ տաղըտաճաղըմ :

Ո

Ումուտ վէրաի հէր տէմ Գրիստոս պանա
 Իւրիւեամտա էմիրլէր վէրտի պանա
 Պէնտէ սըտգը պիւթիւն կիւվէնտիմ օնա
 Իմանսըզլարը չաղըրտըմ իմանա :

Վ

Վէհասըլ սիղլէրէ չօգ վալվարըրըմ
 Մէթ էթմէյին ըուհանի տէստանլարըմ
 Ասլա պիր քիմսէյէ եօգտըր զարարըմ
 Իշիտէնլէրէ նասահաթ եազտըմ :

Ի

Իման էթմիշլէր պանա եօլտաշլարըմ
 Գապուլ էտիյօրլար նասահաթլարըմ
 Տէրման օլուր անլէրէ տէստանլարըմ
 Պու սէպէպտէն եազտըզլարըմ եօլլատըմ :

Շ

Շաղ օլուրլար անլէր տէստանլարըմտան
 Միւտ էմէրլէր կիպի անալարընտան
 Ալըրմայըն պէնի գարտաշլարըմտան
 Տօղըուլուղու սէվէն եօլտաշլարըմտան :

Ի

Իմանսուզլար սօնրա ութանաճազլար
Ղայեթ փէք չօգ ըրէզիլ օլաճազլար
Հագսըզ օլտուգլարը աննաեաճազլար
Քէնտի կիւնահլէրի աղլաեաճազլար :

Տ

Տարըմայրն գարտաշարըմ պիղլէրէ
Հագգըն էմիրլէրի եազտըմ սիղլէրէ
Հագ շաղըգլար վերէճէք միլլէթլէրէ
Քէնտի էմրի պէյեան էթմիշ պիղլէրէ :

Ս

Սատըգլարը Ալլահ սէվինտիրէճէք
Պէօյիկ շաղըգլարա նայիլ էտէճէք
Էլի էլէ պէնիմ տավամ կէօրէճէք
Տերթլէրիմէ տերմանլար կէօնտէրէճէք :

Ի

Իմանսուզլարը Հագ թէքտիր էտէճէք
Քէնտի հիքմէթլէրինի կէօտտէրէճէք
Եարալարըմա մէհլէմլէր վերէճէք
Ճիւմլէ միլլէթլէրի սէվինտիրէճէք :

Ն

Նասըլ քի Քրիստոս քէնտի սէօզ վերմիշ
Սիւրիւլէրիմ պիր էտէճէկիմ տէմիշ
Շիմտի պու մատթէնին զէմանի կէլմիշ
Պիղլէրի պու եօլա թալիմ էթտիրմիշ :

Թարիթիմիդ պին տօգուզ եիւզ իքիտէ
Սեպտեմբեր այընտա օնեէտիսինտէ
Վահան փափազ եազտը պիր սալը կիւնտէ
Սուրբ Փրկիչ տէնիլէն խասթէխանէտէ :

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Եղկելիիս հեղինակած համառօտ աշխատասիրութիւնները
յիսեւեալներն են .

Ա. — Թարիքի ֆազիլէթ .

Բ. — Հրաւէր ազօթքի .

Գ. — Տավէթնամէ .

Դ. — Ծանուցում Մեծ Պահօց .

Ե. — Մի հօտ և մի հովիւին շուքը .

Զ. — Դատ և դատաստան .

Է. — Վերջաբան .

Եօթներրորդ վերջաբան զբժոյցա Ազգային Երեսփոխանական Ժողովին ուղղուած գրութիւն մըն է, եթէ Տէր կամուսցի՝ մի քանի ամիսէն ապագրութեանը ձեռնարկելու պիտի աշխատիմ :